

အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးတိုးတက်စေရေးတွင် ညှိနှိုင်းရေးမှူးနိုင်ငံဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံက ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးနှင့် အမေးအဖြေကဏ္ဍ

မေး - အာဆီယံရဲ့ Dialogue Partnership အကြောင်းနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှ အာဆီယံ Dialogue Partnership အခန်းကဏ္ဍမှာ မည်ကဲ့သို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေတဲ့အကြောင်း ကနဦး အနေနဲ့ မိတ်ဆက်ပြောပြစေလိုပါတယ်။

ဖြေ - အာဆီယံပဋိညာဉ်စာတမ်းရဲ့ အပိုဒ်(၄၁) အရ အာဆီယံဟာ ပြင်ပနိုင်ငံများ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးတဲ့ဆက်ဆံရေးထားရှိပြီး အပြန်အလှန်အကျိုးစီးပွားအတွက် မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေး ထူထောင်ထားပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ အာဆီယံနဲ့ မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးထူထောင်ထားတဲ့ နိုင်ငံများအနေနဲ့လည်း အာဆီယံ ပဋိညာဉ်စာတမ်းရဲ့ အခြေခံမူများကို လိုက်နာရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အာဆီယံနဲ့ ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေး ထူထောင်ထားတဲ့ (၁၁)နိုင်ငံက ဩစတြေးလျ၊ ကနေဒါ၊ တရုတ်၊ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ နယူးဇီလန်၊ ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ၊ ရုရှား ဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံ၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံနဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံ တို့ဖြစ်ကြပါတယ်။ အာဆီယံနဲ့ ကဏ္ဍအလိုက် မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးထူထောင်ထားတဲ့ ခြောက်နိုင်ငံက ဘရာဇီး၊ နော်ဝေ၊ ပါကစ္စတန်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ တူနီးရှား၊ အာရပ်စော်ဘွားများပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တို့ဖြစ်ကြပြီး အာဆီယံနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးထူထောင်ထားတဲ့ လေးနိုင်ငံက ချိုလီ၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီနဲ့ အီတလီတို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒေသဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအနေနဲ့ အာဆီယံအပေါင်းသုံးနိုင်ငံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ အရှေ့အာရှထိပ်သီးအစည်းအဝေးနဲ့ အာဆီယံ ဒေသဆိုင်ရာဖိုရမ်တို့ပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

အာဆီယံသည် အဓိကဦးဆောင်သူဖြစ်

အာဆီယံနဲ့ ပြင်ပဆက်ဆံရေးမှာ ဒေသတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများမှာ အာဆီယံသည် အဓိကဦးဆောင်သူဖြစ်ပြီး အာဆီယံအဓိကကျမှု ကို ထိန်းသိမ်းထားပါတယ်။ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အခြေခံပြီး တူညီဆန္ဒရှိရေး ညှိနှိုင်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ အာဆီယံဆွေးနွေး ဖက်နိုင်ငံများနဲ့ ဆက်ဆံရေးအတွက် အာဆီယံ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ညှိနှိုင်းရေးမှူးနိုင်ငံအဖြစ် အလှည့်ကျ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရပါတယ်။ ညှိနှိုင်း ရေးမှူးနိုင်ငံဟာ အာဆီယံရဲ့ အခြေခံမူများနဲ့အညီ အပြန်အလှန်လေးစားမှုအပေါ် အခြေခံပြီး ဆက်ဆံ ရေးမြှင့်တင်နိုင်ဖို့ အာဆီယံကို ကိုယ်စားပြုညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးရပါတယ်။ အာဆီယံနဲ့ ပြင်ပ မိတ်ဖက်နိုင်ငံများနဲ့ ပြုလုပ်တဲ့အစည်းအဝေးများ မှာ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးရပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးရဲ့ ညှိနှိုင်းရေးမှူးတာဝန် ကို ၂၀၂၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၄ ခုနှစ်တာ ကာလအတွက် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံထံမှ လွှဲပြောင်းရယူခဲ့ပြီး အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးတိုးတက်ရေး အတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါတယ်။

မေး - မြန်မာနိုင်ငံမှ လက်ရှိတာဝန်ယူဆောင်ရွက် နေတဲ့ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ ညှိနှိုင်းရေးမှူးနိုင်ငံ အနေနဲ့ အဓိကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ရတဲ့ အတွေ့အကြုံများကို သိရှိလိုပါတယ်။

ဖြေ - ၁၉၉၁ ခုနှစ် အာဆီယံ-တရုတ်ဆက်ဆံရေး စတင်ချိန်မှစလို့ အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးဟာ အာဆီယံရဲ့ အတက်ကြွဆုံးနဲ့ အနှစ်သာရအရှိဆုံး ဆွေးနွေးဖက် ဆက်ဆံရေးများအနက် တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ အာဆီယံ အသိုက်အဝန်းမထူပြင်(၃)ရပ်လုံးမှာ ပြည့်စုံကျယ်ပြန့် တဲ့ယန္တရားများ တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ဆယ်စုနှစ် (၃)ခုအတွင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုရှိပြီး ခိုင်မာနက်ရှိုင်း ကာ အပြန်အလှန်အကျိုးစီးပွားကို ဖြစ်ထွန်းစေတဲ့

အပြင် ဒေသတွင်း အေးချမ်းတည်ငြိမ်သာယာဝပြော ရေးကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေတာမို့ အာဆီယံ-တရုတ်ဆက်ဆံရေးဟာ အာဆီယံအတွက် အရေး ကြီးတဲ့ ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးတစ်ခုဖြစ်ပါ တယ်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဟာ ကဏ္ဍစုံ ပြည့်စုံ ကျယ်ပြန့်တာမို့ ညှိနှိုင်းရေးမှူးနိုင်ငံရဲ့ တာဝန်ဟာ များပြားလှပါတယ်။

လမ်းပြမြေပုံ

အာဆီယံ-တရုတ် မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးမှာ အဓိက မဏ္ဍိုင်(၂)ရပ်ကတော့ အာဆီယံ-တရုတ် ဘက်စုံမဟာဗျူဟာကျတဲ့ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ လုပ်ငန်း စီမံချက် (၂၀၂၁-၂၀၂၅)နဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ် တွင်း နိုင်ငံများလိုက်နာရမယ့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ဆိုင်ရာကြေညာချက် (DOC) အကောင်အထည်ဖော် ရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်တို့ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ဟာ အာဆီယံ-တရုတ် ဆက်ဆံရေးအတွက် လမ်းပြ မြေပုံပုံဖြစ်ပါတယ်။ ဦးစွာ လုပ်ငန်းစီမံချက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်းပြလိုပါတယ်။ DOC Work Plan ကို သီးခြားရှင်းပြပါမယ်။ လုပ်ငန်းစီမံချက်ဟာ အာဆီယံအသိုက်အဝန်း မဏ္ဍိုင်(၃)ရပ်ဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံရေးနှင့်လုံခြုံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှု-ယဉ်ကျေးမှု စတဲ့ ကဏ္ဍအားလုံးပါဝင်ပြီး ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်တဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တွေဖြစ်တာမို့ သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက် (Sectoral bodies) အသီးသီးက အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိကြပါတယ်။ ညှိနှိုင်းရေးမှူးနိုင်ငံအနေနဲ့ အဆိုပါလုပ်ငန်းစီမံချက်ရဲ့ တိုးတက်မှုအစီရင်ခံစာ ကို အာဆီယံအတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံးနဲ့ ညှိနှိုင်းပြုစုပြီး နှစ်စဉ် အာဆီယံ-တရုတ် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးသို့ တင်ပြရပါတယ်။

အာဆီယံ-တရုတ် မဟာဗျူဟာကျတဲ့ မိတ်ဖက် ဆက်ဆံရေး (၁၅)နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်အထိမ်း အမှတ်မှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် မဟာဗျူဟာကျတဲ့ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မှော်မှန်းချက်စာတမ်း (၂၀၃၀) နဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေး နှစ်(၃၀)ပြည့် နှစ်ပတ်လည် အထိမ်းအမှတ် အထူးထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် ပူးတွဲကြေညာချက် တို့ဟာလည်း အာဆီယံ-တရုတ် ဆက်ဆံရေးရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ နိုင်ငံရေးစာတမ်းများဖြစ်ပြီး အနာဂတ် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်တာမို့ ထိရောက်စွာအကောင် အထည်ဖော်နိုင်ဖို့ ညှိနှိုင်းရေးမှူးနိုင်ငံက ဦးဆောင် ဦးရွက်ပြုကာ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရပါတယ်။

နှစ်အလိုက် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရာမှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ ဆွေးနွေးဖက်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ အဆိုပြု ချက်များကို အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများထံ ဆက်လက်အကြောင်းကြားပြီး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများရဲ့ တူညီဆန္ဒနဲ့အညီ တရုတ်ဘက်နဲ့ ဆက်လက်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရပါတယ်။ ထိုနည်းတူစွာ အာဆီယံ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများရဲ့ ဘုံစိတ်ဝင်စားမှုရှိတဲ့ ကဏ္ဍများ

မှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများမြှင့်တင်ဖို့ တရုတ်ဘက် နဲ့ ညှိနှိုင်းပေးရပါတယ်။ အဲဒီလိုပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရာမှာ အာဆီယံက အဓိကမောင်းနှင် စွမ်းအားဖြစ်ဖို့နဲ့ ဒေသတွင်း ဗီဇကွာတည်ဆောက်မှု ပုံစံကို ထိန်းသိမ်းရာမှာ အာဆီယံအဓိကကျမှုကို ထိန်းသိမ်းဖို့လည်း အရေးကြီးပါတယ်။

နှစ်စဉ် ကျင်းပလေ့ရှိတဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ ရလဒ်ကောင်းများရရှိဖို့ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုအနေနဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီးများ ဆွေးနွေးပွဲကို နှစ်စဉ် ခေါ်လု သိမ္မဟုတ် မေလမှာ ကျင်းပလေ့ရှိပြီး မြန်မာ နိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန အမြဲတမ်း အတွင်းဝန်က တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန လက်ထောက်နိုင်ငံခြား ရေးဝန်ကြီးနဲ့အတူ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက် ရပါတယ်။ အစည်းအဝေးကျင်းပရေးအတွက် နေရာ၊ နေ့ရက်၊ ဆွေးနွေးမယ့် ဘာသာရပ်အစီအစဉ် များကိုလည်း ညှိနှိုင်းရေးမှူးနိုင်ငံဖြစ်တဲ့ မြန်မာ နိုင်ငံက တရုတ်နိုင်ငံနဲ့ အာဆီယံအကြား ညှိနှိုင်း သဘောတူညီမှုရရှိဖို့ ဆောင်ရွက်ပေးရပါတယ်။

ညှိနှိုင်းသဘောတူညီမှုရယူ

အဲဒီလို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးရာမှာ မူဝါဒ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရတဲ့ကိစ္စများနဲ့ ခေါင်းဆောင် အဆင့် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ ထုတ်ပြန်မယ့် ပူးတွဲကြေညာချက်အတွက် သဘောတရားစာတမ်း တွေ ညှိနှိုင်းရာမှာ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အာဆီယံရေးရာဦးစီးဌာနက အာဆီယံနဲ့ တရုတ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက တာဝန်ရှိသူများ အကြား ဦးစွာ ညှိနှိုင်းသဘောတူညီမှုရယူပါတယ်။ သဘောတရားစာတမ်းဆိုတာကတော့ ပူးတွဲ ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ရတဲ့ နောက်ခံအကြောင်း တရား၊ ရည်ရွယ်ချက်၊ ပူးတွဲကြေညာချက်မှာ ထည့်သွင်းဖော်ပြမယ့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကဏ္ဍ များကို ဖော်ပြထားသည့် စာတမ်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီသဘောတရားစာတမ်းအပေါ် မူအားဖြင့် သဘောတူညီမှုရရှိပြီးသည့်နောက်ပူးတွဲကြေညာချက် မူကြမ်းရဲ့ စာသားများကို ဆက်လက်ညှိနှိုင်းရာမှာ တော့ ဂျကာတာမှာရှိတဲ့ အာဆီယံဆိုင်ရာ မြန်မာ အမြဲတမ်းကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ရုံးက ဦးဆောင်ပြီး အာဆီယံအမြဲတမ်းကိုယ်စားလှယ်များကော်မတီ (CPR)နဲ့ တရုတ်အဖွဲ့ရုံးတို့အကြား ဆက်လက် ညှိနှိုင်းကြတာဖြစ်ပါတယ်။ သိမ်မွေ့နက်နဲတဲ့ အချို့ ကိစ္စရပ်များဖြစ်တဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်မှာ နိုင်ငံများလိုက်နာရမယ့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ကြေညာချက် (DOC) အကောင်အထည်ဖော်ရေး နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ပူးတွဲကြေညာချက်ကို ညှိနှိုင်းရာမှာ တော့ ကြေညာချက်ရဲ့မူဘောင် (Structure of Joint Statement) ကို Head Quarter က ညှိနှိုင်းပြီး ကျန်အပိုင်းကို CPR မှာ ညှိနှိုင်းကြတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးရဲ့ ထူးခြားချက်မှာ နှစ်အလိုက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး နှစ်များ သတ်မှတ်လေ့ရှိတာဖြစ်ပါတယ်။ ယခင်နှစ်

၂၀၂၂ ခုနှစ်ကို အာဆီယံ-တရုတ် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ယခု နှစ် ၂၀၂၃ ခုနှစ်ကိုတော့ အာဆီယံ-တရုတ် စိုက်ပျိုး ရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနဲ့ အစားအစာဖူလုံရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါ တယ်။ လာမယ့်နှစ် ၂၀၂၄ ခုနှစ်ကိုတော့ အာဆီယံ-တရုတ် ပြည်သူ့အချင်းချင်း ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှစ် အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ပြည်သူ့အချင်းချင်း ထိတွေ့ ဖလှယ်မှုများကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်သွားဖို့ ရည်ရွယ် ထားပါတယ်။

မေး - မြန်မာနိုင်ငံဟာ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အနေနဲ့ လိုက်ပါဆောင်ရွက်နေသလို Dialogue Partnership ဘက်မှာလည်း ပြည့်ဝစွာ လုပ်ဆောင်နေတာဆိုတာ ဘယ်လိုအချက်အလက် တွေအရ သိသာမြင်သာနိုင်ပါသလဲ။

ဖြေ - မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ အာဆီယံအဖွဲ့ကို စတင်ဝင်ရောက်တဲ့ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး အာဆီယံပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လိုက်နာလျက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့ တာဝန်ဝတ္တရားများကို မပျက်မကွက် ပြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ တယ်။ ဒါ့အပြင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှာ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ယူပြီး အာဆီယံအဖွဲ့ကြီးနဲ့ မိမိတို့ ဒေသ အသိုက်အဝန်းအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမယ့် လုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြု အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့ပါတယ်။

ထင်ရှားတဲ့တိုးတက်မှုများရှိခဲ့

အလားတူ မြန်မာနိုင်ငံက ညှိနှိုင်းရေးမှူး တာဝန်ယူချိန်ကစလို့ အာဆီယံ-တရုတ်ဆက်ဆံ ရေးမှာ ထင်ရှားတဲ့တိုးတက်မှုများရှိခဲ့ပြီး အာဆီယံ ဘက်စုံပြန်လည်ထူထောင်ရေးမူဘောင်ကို ပံ့ပိုး မှုဆိုင်ရာ အာဆီယံ-တရုတ် ပူးတွဲကြေညာချက်၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင် ရေးဆိုင်ရာအာဆီယံ-တရုတ် ပူးတွဲကြေညာချက်များ ကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ (၂၄)ကြိမ်မြောက် အာဆီယံ-တရုတ်ထိပ်သီးအစည်း အဝေးမှာ ထုတ်ပြန်နိုင်ရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေး နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

အာဆီယံ-တရုတ်ဆက်ဆံရေးမှာ သမိုင်း မှတ်တိုင်သစ်အဖြစ် ဘက်စုံမဟာဗျူဟာမြောက် မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးအဖြစ် အဆင့်မြှင့်တင်ဖို့ မြန်မာနိုင်ငံက အာဆီယံနဲ့ တရုတ်အကြား ညှိနှိုင်း ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ရာ ၂၀၂၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ လမှာ ကျင်းပတဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် ဆက်ဆံရေး နှစ်(၃၀)ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အထိမ်းအမှတ် အထူး ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ အာဆီယံ-တရုတ် ဆက်ဆံရေးကို ဘက်စုံမဟာဗျူဟာမြောက် မိတ်ဖက် ဆက်ဆံရေးအဖြစ် ထူထောင်ကြောင်း ကြေညာနိုင် ခဲ့ပါတယ်။ ဘက်စုံမဟာဗျူဟာမြောက် မိတ်ဖက် ဆက်ဆံရေးကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော် နိုင်ဖို့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဦးဆောင်ညှိနှိုင်းမှုနဲ့ အာဆီယံ-တရုတ်လုပ်ငန်းစီမံချက် (၂၀၂၁-၂၀၂၅)နဲ့ နောက်ဆက် တွဲကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအတွင်း ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးမှာ အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါ့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဦးဆောင်ညှိနှိုင်းမှုနဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်မှာ နိုင်ငံများ လိုက်နာရမယ့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ကြေညာချက်စာတမ်း နှစ်(၂၀) ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အထိမ်းအမှတ် ပူးတွဲကြေညာ ချက်၊ အာဆီယံ-တရုတ် သဘောတူညီမှု စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲကြေညာချက်နဲ့ အစားအစာဖူလုံရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲကြေညာချက်များ ကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့မှာ ကျင်းပ ခဲ့တဲ့ (၂၅)ကြိမ်မြောက် အာဆီယံ-တရုတ်ထိပ်သီး အစည်းအဝေးမှာ ထုတ်ပြန်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

စာမျက်နှာ ၁၁ သို့ *

* စာမျက်နှာ ၁၀ မှ

တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးတမ်းစာချုပ်ကို ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုမှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံက အာဆီယံ-တရုတ် ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်များနဲ့ နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု ငါးကြိမ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ကာ တိုးတက်မှုများလည်းရှိပါတယ်။

ယင်းသို့ မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်နေကြောင်းမှာပဲ အချို့သော အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများဟာ မိမိတို့ ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးအခြေအနေကို အသုံးပြုပြီး မြန်မာနိုင်ငံကို အခြားသော အာဆီယံနိုင်ငံများနဲ့ တန်းတူမဟုတ်တဲ့ ဆက်ဆံရေးမျိုးကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။

တာဝန်သိညှိနှိုင်းရေးဖူးနိုင်ငံ

မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ အာဆီယံနိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးအဆင့်အစည်းအဝေးများနှင့် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးများကို အာဆီယံပညာဉာဏ်စာတမ်းနှင့် အညီ တန်းတူရည်တူ မိတ်ကြားခြင်းမရှိရတဲ့အတွက် အာဆီယံ-တရုတ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဆင့် အစည်းအဝေးများနဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးများသို့ တက်ရောက်ခဲ့ခြင်းမရှိသော်လည်း ယင်းအစည်းအဝေးများ အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ရေးနဲ့ ရလဒ်ကောင်းများရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သလို အဆိုပါအစည်းအဝေးများအတွက် Document kit ဖြန့်ဝေခြင်း အပါအဝင် ယင်းအစည်းအဝေးများမှာ အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌက ဖတ်ကြားတဲ့ ASEAN Common Statement ကိုလည်း တာဝန်သိညှိနှိုင်းရေးဖူးနိုင်ငံဖြစ်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံကပဲ ရေးသားပြုစု ညှိနှိုင်းဖြန့်ဝေပေးခဲ့ရပါတယ်။

ဒီအချက်တွေဟာ မြန်မာနိုင်ငံဟာ အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးရဲ့ ညှိနှိုင်းရေးဖူးနိုင်ငံ တာဝန်ကို ပြည့်ဝစွာ လုပ်ဆောင်နေတယ်ဆိုတာကို သိသာထင်ရှားစေပါတယ်။

မေး - အထက်မှာ ဖြေကြားခဲ့ရာမှာ မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ DOC အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ရဲ့ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေတယ်လို့ သိရပါတယ်။ နိုင်ငံတကာစိတ်ဝင်စားမှု မြှင့်တင်တဲ့ ဒီတောင်တရုတ်ပင်လယ်အရေးကိစ္စကို အာဆီယံနဲ့တရုတ်အကြား ဘယ်လိုညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နေပြီး တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး (COC) ဆွေးနွေးမှုမှာ တိုးတက်မှုတွေ ဘယ်လောက်အတိုင်းအတာအထိ ရနေပြီလဲဆိုတာ သိလိုပါတယ်။

ဖြေ - တောင်တရုတ်ပင်လယ်အပါအဝင် ဒေသတွင်းအေးချမ်းတည်ငြိမ်မှုကို ထိန်းသိမ်းဖို့ အာဆီယံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံအနေနဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်တွင်းနိုင်ငံများ လိုက်နာရမယ့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ကြေညာချက်ကို ၂၀၀၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့မှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပါတယ်။ အဆိုပါကြေညာချက်သည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံတို့က ပူးတွဲလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့တဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာ ပထမဆုံး နိုင်ငံရေးစာတမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်တဲ့အတွက် သမိုင်းမှတ်တိုင်တစ်ခုဖြစ်ပြီး တောင်တရုတ်ပင်လယ် အေးချမ်းတည်ငြိမ်ရေးကို ထိန်းသိမ်းဖို့နဲ့ အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ရန် နိုင်ငံရေးကတိကဝတ်ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံဟာ အာဆီယံ-တရုတ်ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးရဲ့ ညှိနှိုင်းရေးဖူးဖြစ်တာမို့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်တွင်းနိုင်ငံများ လိုက်နာရမယ့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ကြေညာချက် (DOC) အကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်မှာ တရုတ်နိုင်ငံနဲ့အတူ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ DOC အကောင်အထည်ဖော်ရေးမှာ အာဆီယံ-တရုတ် ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းအဝေး (JWG-DOC)နဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီးများအစည်းအဝေး (SOM-DOC) ဆိုပြီး လုပ်ငန်းစဉ်များ ရှိပါတယ်။ အာဆီယံ-တရုတ် အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီးများအစည်းအဝေး (SOM-DOC) မှာ တရုတ်နိုင်ငံနဲ့အတူ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် နိုင်ငံခြားရေး

ဝန်ကြီးဌာန အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်က ဆောင်ရွက်ပြီး အာဆီယံ-တရုတ် ပူးတွဲလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းအဝေး (JWG-DOC)မှာ တရုတ်နိုင်ငံနဲ့အတူ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန အာဆီယံရေးရာဦးစီးဌာန ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးမန်ဟော့ကထိန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ကပ်ရောဂါရဲ့ စိန်ခေါ်မှုများရှိခဲ့သော်လည်း အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံအနေဖြင့် DOC အပြည့်အဝ ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ရေးနဲ့ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ပင်လယ်ပြင်ဥပဒေဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂကွန်ဗင်းရှင်းအပါအဝင် နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့်အညီ ထိရောက်၍ အနှစ်သာရပြည့်ဝတဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးတမ်းစာချုပ် ဆောင်လျှင်စွာ အပြီးသတ်ရေးအတွက် တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး (COC) ညှိနှိုင်းမှုကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ပြန်လည်စတင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ထိရောက်၍ အနှစ်သာရပြည့်ဝတဲ့ COC အပြီးသတ်ရေးအတွက် အရှိန်အဟုန်မပြတ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ မြန်မာနိုင်ငံက ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းအဝေး ငါးကြိမ်ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ဆွေးနွေးမှုများမှာ တိုးတက်မှုများရှိခဲ့ပါတယ်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လမှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ အာဆီယံနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးအပြီး ဆွေးနွေးဖက်တရုတ်နိုင်ငံနဲ့ ကျင်းပတဲ့ အစည်းအဝေးမှာ အာဆီယံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံအနေဖြင့် COC ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုကို အရှိန်မြှင့်တင်ရန် ပြင်းပြတဲ့ ရည်မှန်းချက်ကို ထပ်လောင်းခိုင်မာစေပြီး တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာကျင့်ထုံး (COC) ရဲ့ တစ်ခုတည်းသော ညှိနှိုင်းစာသားကို ဒုတိယအကြိမ် ဆွေးနွေးခြင်းကို ဆောင်လျှင်စွာအပြီးသတ်ဖို့ မျှော်မှန်းခဲ့ကြပါတယ်။ ဆွေးနွေးမှုမှာ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးရဲ့ တစ်ခုတည်းသော ညှိနှိုင်းစာသား၏ အထွေထွေပြဌာန်းချက်၊ အခြေခံတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမယ့် ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးလျက်ရှိပါတယ်။

DOC အကောင်အထည်ဖော်ရေးနဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး (COC) ညှိနှိုင်းမှုကို အရှိန်မြှင့်တင်ဖို့ နှစ်အလိုက် လုပ်ငန်းစီမံချက်ကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံက ပြုစုဖြန့်ဝေပေးခဲ့ပါတယ်။ လုပ်ငန်းစီမံချက်အောက်မှာ အဏ္ဏဝါသိပ္ပံသုတေသနဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ၊ ပထမအကြိမ်နဲ့ ဒုတိယအကြိမ် အဏ္ဏဝါသိပ္ပံသုတေသနသင်တန်းတို့ကို ၂၀၂၁ ခုနှစ်နဲ့ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွေမှာ အသီးသီးပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်ဟာ တောင်တရုတ်ပင်လယ်တွင်း နိုင်ငံများလိုက်နာရမယ့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ကြေညာချက် (DOC) လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း နှစ်(၂၀)ပြည့် နှစ်ပတ်လည် အခါသမယဖြစ်တဲ့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဦးဆောင်မှုနဲ့ ကြိုးပမ်းမှုအောက်မှာ အာဆီယံနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံအနေဖြင့် DOC နှစ်(၂၀)ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အထိမ်းအမှတ် ပူးတွဲကြေညာချက်ညှိနှိုင်းမှုမှာ တည်ဆဲစနစ်ရှိပြီး အဆိုပါ ပူးတွဲကြေညာချက်ကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့မှာ ကျင်းပခဲ့တဲ့ (၂၅)ကြိမ်မြောက် အာဆီယံ-တရုတ် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

မျှဝေဆွေးနွေး

DOC လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း နှစ်(၂၀)ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အခါသမယကို ဆင်နွှဲတဲ့အနေနဲ့ DOC နှစ်(၂၀)ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အထိမ်းအမှတ် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွေကို တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ပေကျင်းမြို့မှာ လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ဆီရမ်ရီမြို့မှာ လည်းကောင်း အွန်လိုင်းနဲ့ အော့ပ်လိုင်း ပုံစံနှစ်မျိုးဖြင့် အောင်မြင်စွာ ကျင်းပခဲ့ရာ အဆိုပါအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများမှာ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန အမြဲတမ်းအတွင်းဝန် ဦးချမ်းအေးက အဖွင့်မိန့်ခွန်းပြောကြားခြင်း၊ အာဆီယံရေးရာဦးစီးဌာန ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးမန်ဟော့က ထိန်းဆောင် Moderator အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ COC ဆွေးနွေးခြင်းအပိုင်းမှာ Speaker အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အကျိုးရှိတဲ့ ရလဒ်များ

ဖြစ်စေမယ့် COC ဆွေးနွေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ရှေ့ဆက်သွားနိုင်မယ့် နည်းလမ်းများကို မျှဝေဆွေးနွေးခဲ့ကြပါတယ်။

ညှိနှိုင်းပေးသွားဖို့ရှိ

၂၀၂၁ ခုနှစ်က အာဆီယံ-တရုတ်ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေး နှစ်(၃၀)ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အထိမ်းအမှတ် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးအစောင့်အရှောက် အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးကို အာဆီယံ-တရုတ် ဘက်စုံမဟာဗျူဟာမြောက်မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေး (CSP) အဖြစ် တည်ထောင်ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ အာဆီယံ-တရုတ်ဆက်ဆံရေးရဲ့ ညှိနှိုင်းရေးဖူးနဲ့ DOC အကောင်အထည်ဖော်ရေး လုပ်ငန်းအဖွဲ့ရဲ့ ပူးတွဲဥက္ကဋ္ဌဖြစ်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အာဆီယံ-တရုတ် ဘက်စုံမဟာဗျူဟာမြောက်မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးစတင်မှုမှတစ်ဆင့် အပြုသဘောဆောင်တဲ့ နေ့စဉ်ညှိနှိုင်းမှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမှာဖြစ်ပြီး COC ဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းစာသားကို ဒုတိယအကြိမ် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း (Second reading of the Single Draft Negotiating Text of the COC) မှာ တိုးတက်မှုများရရှိရေးအတွက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားဖို့ရှိပါတယ်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ပေးရာမှာ အာဆီယံနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံ နှစ်ဖက်စလုံးက လိုက်လျောညီထွေမှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ အပေးအယူမှုတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရေး ညှိနှိုင်းပေးသွားဖို့ရှိပါတယ်။

မေး - နောက်ဆုံးမေးခွန်းအနေနဲ့ အာဆီယံအဖွဲ့အတွက် တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ အရေးပါမှုကို ဘယ်လိုသုံးသပ်နိုင်ပါသလဲ။

ဖြေ - တရုတ်ဟာ အာဆီယံရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ မိတ်ဖက်နိုင်ငံဖြစ်သလို အာဆီယံဟာ တရုတ်အတွက် အရေးကြီးတဲ့ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါတယ်။ အထက်မှာပြောခဲ့သလို အာဆီယံ-တရုတ် ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးဟာ အာဆီယံရဲ့ အတက်ကြွဆုံးနဲ့ အနှစ်သာရအရှိဆုံး ဆွေးနွေးဖက်ဆက်ဆံရေးများအနက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး အာဆီယံရဲ့ ဆွေးနွေးဖက်နိုင်ငံထဲမှာ တရုတ်ဟာ ဘက်စုံမဟာဗျူဟာမြောက်မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေး (CSP) ပထမဆုံး ထူထောင်ခဲ့တဲ့နိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံနဲ့ ဩစတြေးလျနိုင်ငံတို့ဟာ ၂၀၂၁ ခုနှစ်မှာ အာဆီယံရဲ့ ဘက်စုံမဟာဗျူဟာမြောက် မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေး (CSP) နိုင်ငံများ ပထမဆုံးဖြစ်လာကြပြီးနောက်မှာ အခြားဆွေးနွေးဖက်နိုင်ငံများကလည်း အာဆီယံနဲ့ CSP ဆက်ဆံရေးထူထောင်ဖို့ အဆိုပြုလာကြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒမှာ အာဆီယံကို ဦးစားပေးနေတာတွေရှိပြီး အိမ်နီးချင်းကောင်းဆက်ဆံရေးထားရှိပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံဟာ ၂၀၀၃ ခုနှစ်မှာ အရှေ့တောင်အာရှချစ်ကြည်ရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး သဘောတူစာချုပ် (TAC) သို့ ပထမဆုံးဝင်ရောက်ခဲ့တဲ့ ဆွေးနွေးဖက်နိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ အခုနှစ် ၂၀၂၃ မှာဆိုရင် တရုတ်နိုင်ငံက TAC သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့တဲ့ နှစ် (၂၀) ပြည့် နှစ်ပတ်လည် အခါသမယပဲဖြစ်ပါတယ်။ အရှေ့တောင်အာရှချစ်ကြည်ရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး သဘောတူစာချုပ် (TAC) သို့ တရုတ်နိုင်ငံမှ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်းဟာ TAC ကို ဒေသတွင်း နိုင်ငံများအကြား ဆက်ဆံရေး (inter-state relations) အတွက် ကျင့်ထုံး (Code of Conduct)

အဖြစ် TAC ရဲ့ အရေးပါမှုကို များစွာအထောက်အပံ့ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။ အလားတူ တရုတ်နိုင်ငံဟာ အရှေ့တောင်အာရှ နျူကလီးယားကင်းမဲ့စနစ် သဘောတူစာချုပ်မှာ ချွင်းချက်မထားဘဲ လက်မှတ်ရေးထိုးဖို့ ဆန္ဒရှိကြောင်း ပထမဆုံးထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့တဲ့ နိုင်ငံလည်းဖြစ်ပါတယ်။

စံချိန်သစ်တင်နိုင်

စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမှာလည်း အာဆီယံနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံဟာ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်မှစတင်လို့ အပြန်အလှန် အကြီးဆုံးကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံတွေဖြစ်ကြပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ်မှာ အာဆီယံနဲ့ တရုတ်အကြား ကုန်သွယ်မှုတန်ဖိုးဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၆၆၉ ဘီလီယံအထိ ရောက်ရှိခဲ့လို့ စံချိန်သစ်တင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံမှ အာဆီယံကို စီးဆင်းတဲ့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတန်ဖိုးဟာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၃ ဒသမ ၆ ဘီလီယံအထိ ရှိပါတယ်။ နှစ်ဖက်စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများကို မြှင့်တင်ဖို့ အာဆီယံ-တရုတ်ကုန်စည်ပြပွဲကိုလည်း တရုတ်နိုင်ငံ နန်နင်းမြို့မှာ နှစ်စဉ်ကျင်းပလျက်ရှိပါတယ်။

ဒါ့အပြင် အာဆီယံနဲ့ တရုတ်အကြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များကို ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် နည်းလမ်းရှာဖွေဖို့ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍတို့မှာ အပြန်အလှန်ဖလှယ်ခြင်းဖြင့် နားလည်မှုနဲ့ ပြည်သူ့အချင်းချင်း ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ဖို့အတွက် အာဆီယံ-တရုတ်ဗဟိုဌာနကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှာ စတင်ဖွင့်လှစ်ထားတဲ့အတွက် အာဆီယံနဲ့ တရုတ်အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အခွင့်အလမ်းများ ရရှိရုံသာမက အပြန်အလှန် နားလည်မှုရရှိခြင်းမှ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု တိုးတက်တည်ဆောက်နိုင်တဲ့ အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနေပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟာ ပထဝီအနေအထားအရ ထိပ်တန်းရှိနေတဲ့ အာဆီယံအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ဖြစ်စေပါတယ်။

ယမန်နှစ်က (၂၅)ကြိမ်မြောက် အာဆီယံ-တရုတ်ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ အာဆီယံ-တရုတ် သာတူညီမျှ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပူးတွဲကြေညာချက်မှာလည်း အင်ဒို-ပစိဖိတ်ဆိုင်ရာ အာဆီယံသဘောထားအမြင် (AOIP)ရဲ့ ဦးစားပေးကဏ္ဍများမှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေကို အားပေးထောက်ခံဖို့ သဘောတူညီခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါ့အပြင် ထိလွယ်လွယ်ရှိပြီး အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်အရေးကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီးလည်း တောင်တရုတ်ပင်လယ်ကို အေးချမ်းတည်ငြိမ်သာယာဝပြောတဲ့ ပင်လယ်ပြင်အဖြစ် ထိန်းသိမ်းနိုင်ဖို့ DOC အကောင်အထည်ဖော်ရေးနဲ့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးတမ်းစာချုပ် ဆောင်လျှင်စွာ အပြီးသတ်နိုင်ရေးအတွက် အာဆီယံအနေနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ဆက်လက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။

ဒီလို နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှု-ယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍမှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး အပြန်အလှန် အကျိုးစီးပွားအတွက် မျှဝေကာ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာနေထိုင်ကြရတာမို့ တရုတ်နိုင်ငံဟာ အာဆီယံအတွက် အရေးပါသလို အာဆီယံဟာလည်း တရုတ်အတွက် အရေးပါသလို မိမိအနေနဲ့ သုံးသပ်ရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

Interview with a representative from the ASEAN Affairs Department, Ministry of Foreign Affairs, on Myanmar's contribution in enhancing ASEAN-China Dialogue Relations

Question - Could you please introduce the Dialogue Partnership of ASEAN and how Myanmar plays the role of Dialogue Coordinator?

Answer - In accordance with Article (41) of the ASEAN Charter, ASEAN has developed friendly relations and mutually beneficial dialogue, cooperation and partnerships with countries and sub-regional, regional and international organizations and institutions. The external relations of ASEAN shall adhere to the purposes and principles set forth in the ASEAN Charter.

To date, ASEAN has established Dialogue Partnerships with 11 countries namely Australia, Canada, China, the European Union, India, Japan, New Zealand, the Republic of Korea, the Russian Federation, the United Kingdom and the United States, and Sectoral Dialogue Partnerships with 6 countries namely Brazil, Norway, Pakistan, Switzerland, Türkiye and United Arab Emirates, as well as Development Partnerships with 4 countries namely Chile, France, Germany and Italy. ASEAN has also established regional cooperation mechanisms such as ASEAN Plus Three and East Asia Summit.

ASEAN is the primary driving force in regional arrangements it maintains its centrality in regional cooperation and community building. In the conduct of external relations of ASEAN, Member States coordinate and endeavour to develop common positions and pursue joint actions on the basis of unity and solidarity. The ASEAN Member States, acting as Country Coordinators, take turns to take overall responsibility for coordinating and promoting the interests of ASEAN in its relations with the relevant Dialogue Partners. The Country Coordinators shall represent ASEAN and enhance relations on the basis of mutual respect and equality, in conformity with ASEAN's principles and have to co-chair relevant meetings between ASEAN and external partners.

Myanmar has taken over the Coordinatorship of ASEAN-China Dialogue Relations from the Philippines at the ASEAN Post Ministerial Conference with China for the term (2021-2024) and has been coordinating among ASEAN Member States and China for the development of Dialogue Relations.

Question - Could you please share your experience as Country Coordinator of ASEAN-China Dialogue Relations?

Answer - Since the establishment of the relations in 1991, ASEAN-China Dialogue Relations have become one of ASEAN's most substantive and dynamic

The Special ASEAN-China Foreign Ministers' Meeting was held on 7 June 2021 in Chongqing, China in celebration of the 30th Anniversary of Dialogue Relations.

partnerships. As ASEAN and China have established a full range of mechanisms in all Three Community Pillars and the three decades of friendship remain strong and deep which is contributing to our mutual benefit and to regional peace, security, stability and prosperity, ASEAN-China cooperation is one of the most important relations for ASEAN. The deeper and more comprehensive the cooperation between ASEAN and China is the more duties and obligations the country coordinator bears.

The Dialogue Partnership between ASEAN and China is guided by the Plan of Action to Implement the Joint Declaration on ASEAN-China Strategic Partnership for Peace and Prosperity (2021-2025) and Annual Work Plan on the Implementation of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC). Firstly, I would like to explain the Plan of Action. The Work Plan for the implementation of the DOC will be explained later. The Plan of Action includes projects and activities under three pillars of political security, and economic and socio-cultural cooperation and they are implemented by the relevant sectoral bodies. In the monitoring process, Myanmar, as the country coordinator, developed the annual progress report on the implementation of the Plan of Action in cooperation with the ASEAN Secretariat and it is yearly submitted to ASEAN-China Summit for Leader's notation.

ASEAN-China Strategic Partnership Vision 2030 which was adopted at the 21st ASEAN-China Summit to commemorate the 15th Anniversary of the ASEAN-China Strategic Partnership in 2018 and the Joint Statement of the ASEAN-China Special Summit to commemorate the 30th Anniversary of the ASEAN-China Dialogue Relations: Comprehensive Strategic Partnership for

Peace, Security, Prosperity and Sustainable Development are also important political documents which paved the way for future directions of ASEAN-China Dialogue Relations. Therefore, Myanmar as the country coordinator takes the initiative to fully implement our Leader's Statements.

In order to set up the annual priorities, Myanmar as coordinator conveys China's proposals to the ASEAN Member States at the beginning of the year and further coordinates with China based on the consensus of ASEAN. In the same way, Myanmar consults with China to promote cooperation activities which are common interests of ASEAN Member States. In this regard, it is imperative that ASEAN shall be a driving force and maintain ASEAN Centrality in regional cooperation and community building.

ASEAN-China Senior Officials' Consultation (ACSOC) is regularly held in April or May to prepare the outcomes of the Post Ministerial Conference with China (PMC Plus China) and the annual ASEAN-China Summit. The ACSOC is co-chaired by the Permanent Secretary of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of the Union of Myanmar and the Assistant Minister of Foreign Affairs of the People's Republic of China. Myanmar as the coordinator shall coordinate among ASEAN Member States and China to reach a consensus on the dates, venue and provisional agenda for the meeting.

By coordinating so, policy matters and concept papers for the Joint Statements to be released at the ASEAN-China Summit, are being coordinated and reached consensus first among the ASEAN Affairs Department of the Ministry of Foreign Affairs of the ASEAN Member States and China. The concept paper is the document which covers the back-

ground, objective, areas of cooperation and preliminary arrangements. After the concept paper has been agreed upon by ASEAN Member States and China, negotiations on the draft Joint Statements are being conducted by the Committee of Permanent Representatives to ASEAN (CPR) with the Chinese Mission in Jakarta. With regard to the Joint Statement related to the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC), negotiations on the Structure of the Joint Statement are being conducted among Headquarters of the ASEAN Member States and China due to the sensitive and technical nature of the document, prior to the drafting of the Joint Statement by the CPR and the Chinese Mission to ASEAN in Jakarta.

The designation of the year of cooperation for every year is unique in ASEAN-China Dialogue Relations. ASEAN and China designated the year 2022 as the ASEAN-China Year of Sustainable Development and the year 2023 as the ASEAN-China Year of Agricultural Development and Food Security Cooperation. The next year 2024 is intended to designate the year of ASEAN-China People-to-People Exchanges and enhance possible cooperation.

Question - What are the obvious facts that Myanmar has taken full obligations of the country coordinator?

Answer - Since Myanmar joined ASEAN in 1997, Myanmar has taken the obligations of the Member State and is fully adhered to the basic principles and provisions enshrined in the ASEAN Charter. Furthermore, Myanmar brought initiatives which are beneficial for ASEAN and its region during its Chairmanship of ASEAN in 2014.

SEE PAGE-7

FROM PAGE-6

In the same way, since Myanmar has taken the Coordinatorship, ASEAN and China continued to make significant progress and have achieved many positive outcomes such as (i) ASEAN-China Joint Statement on Cooperation in Support of the ASEAN Comprehensive Recovery Framework; (ii) ASEAN-China Joint Statement on Enhancing Green and Sustainable Development Cooperation; and (iii) Joint Statement of the ASEAN-China Special Summit to Commemorate the 30th Anniversary of the ASEAN-China Dialogue Relations: Comprehensive Strategic Partnership for Peace, Security, Prosperity and Sustainable Development, which were released at the 24th ASEAN-China Summit held in October 2021.

Under Myanmar's strong Coordinatorship between the ASEAN Member States and China, ASEAN and China jointly announced that the dialogue relations were elevated to another milestone with the establishment of the ASEAN-China Comprehensive Strategic Partnership (CSP) at the ASEAN-China Special Summit on 22 November 2021 to commemorate the 30th Anniversary of ASEAN-China Dialogue Relations. To effectively implement the Comprehensive Strategic Partnership (CSP), ASEAN and China reached an agreement on an Annex to the existing ASEAN-China Plan of Action (2021-2025) which was successfully adopted at the ASEAN Post Ministerial Conference (PMC) with China held on 4 August 2022.

In addition, the Joint Statement on the 20th Anniversary of the DOC, the ASEAN-China Joint Statement on Strengthening Common and Sustainable Development and the ASEAN-China Joint Statement on Food Security Cooperation were adopted at the 25th ASEAN-China Summit held on 11 November 2022 under Myanmar's Coordinatorship.

For the negotiations of the Code of Conduct in the South China Sea (COC), Myanmar is closely working with the Heads of the Joint Working Group on DOC and co-chairing six meetings of the Joint Working Group on the implementation of the DOC with China during Myanmar's Coordinatorship and achieved progress of negotiations on Single Draft Negotiating Text of the COC.

Although Myanmar as a responsible member of ASEAN Member States, has fulfilled its obligations, some ASEAN Member States treated Myanmar with indignity and inequality by giving a pretext on Myanmar's internal political development.

As you are well aware, although Myanmar's Political Representative to ASEAN Ministerial Meetings and Summits was denied by some ASEAN Member States, Myanmar never failed in its responsibility as country coordinator to contribute to the success of the meetings, particularly in preparing the outcome documents including the distribution of the document kit for the meeting, as well as the ASEAN Common

Statement.

The above facts obviously prove that Myanmar has fulfilled its obligations as Country Coordinator for the ASEAN-China Dialogue Relations.

Question - we learnt that Myanmar is the Co-chair for the process of the Joint Working Group on the Implementation of the DOC through your answers. We would like to know how Myanmar coordinates among ASEAN Member States and China on matters related to the South China Sea which draws international interest and what achieved so far.

Answer - In maintaining peace and stability in the region, including the South China Sea, ASEAN and China signed the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC) on 4 November 2002, which is a milestone, as the DOC is the first political document on the South China Sea issue jointly signed by ASEAN Member States and China, and embodied their political will to promote mutual trust and cooperation and maintain peace and stability in the South China Sea.

As Myanmar is the country coordinator for ASEAN-China Dialogue Relations, Myanmar is co-chairing the ASEAN-China Meeting of Joint Working Group on the Implementation of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC) with China. In the Implementation of the DOC, the ASEAN-China Meeting of Joint Working Group on the Implementation of the DOC and the ASEAN-China Senior Officials Meeting (SOM) on the Implementation of the DOC are established. For the SOM-DOC mechanism, U Chan Aye, Permanent Secretary and SOM Leader for ASEAN-Myanmar, Ministry of Foreign Affairs is co-chairing the meeting with China and U Mang Hau Thang, Deputy Director-General, ASEAN Affairs Department of the Ministry of Foreign Affairs is co-chairing meeting with China.

Despite the pandemic, the ASEAN Member States and China have maintained good momentum in their efforts towards the early conclusion of an effective and substantive Code of Conduct in the South China Sea (COC) that is in accordance with international law, including the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) through the step-by-step resumption of COC negotiations. The six times of ASEAN-China Meetings of the Joint Working Group on the Implementation of the DOC (JWG-DOC) were co-chaired by Myanmar and achieved some progress in the Negotiation of the COC.

At the ASEAN Post Ministerial Conference (PMC) with China held on 4 August 2022, ASEAN and China reaffirmed the aspiration to expedite the COC negotiations and looked forward to the early completion of the second reading of the Single Draft Negotiating Text (SDNT). At present, we are negotiating the Basic

Undertakings and Final Clause section of the Single Draft Negotiating Text of the Code of Conduct in the South China Sea (COC).

In ensuring a more effective work process on the implementation of the DOC and the negotiation on the COC, the Annual Work Plan on the Implementation of the DOC is developed and circulated by Myanmar as Co-Chair. Under the Work Plan, the 1st Workshop on Marine Scientific Research, and the 1st and the 2nd Training Course on Marine Scientific Research in the South China Sea were successfully held in 2021 and 2022 respectively during Myanmar's Coordinatorship.

As the year 2022 marked the 20th anniversary of the signing of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC), owing to Myanmar's concerted effort, ASEAN and China reached common ground on the negotiation of the Joint Statement on the 20th Anniversary of the DOC, which was finally adopted at the 25th ASEAN-China Summit held on 11 November 2022.

To celebrate the auspicious occasion of the 20th anniversary of the signing of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC), the Workshops on the 20th Anniversary of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (DOC) were successfully organized by China on 25 July 2022 in Beijing and by Cambodia on 20 December 2022 in Siem Reap respectively. At the Workshops, Permanent Secretary U Chan Aye delivered the opening remarks and U Mang Hau Thang, Deputy Director-General of the ASEAN Affairs Department, Ministry of Foreign Affairs discussed the sessions on Consultation of the COC and shared the views on how to proceed with the process of COC negotiations that led to mutually beneficial outcomes.

As I told you earlier, ASEAN and China have established the Comprehensive Strategic Partnership since 2021. Through the commencement of the Comprehensive Strategic Partnership, Myanmar as the country coordinator and Co-chair of the process of the Implementation of the DOC, remains committed to continuing constructive engagement, to keep the momentum of the progress of dialogue and consultation in moving forward towards early completion of the second reading of the single draft negotiating text (SDNT) of the COC. In coordinating between ASEAN Member States and China, flexibility, cooperation and compromise from ASEAN Member States and China are key ingredients to meet the expected outcomes.

Question - For the last question, how will you criticize the importance of China for ASEAN?

Answer - Not only China is an important partner of ASEAN but also ASEAN is an important organization for China. As I told you earlier, China is one of ASEAN's most substantive and dynamic

partnerships and the first dialogue partner which established the Comprehensive Strategic Partnership with ASEAN. After China and Australia have become Comprehensive Strategic Partners with ASEAN in 2021, other dialogue partners proposed to elevate the Comprehensive Strategic Partnership with ASEAN.

China prioritizes ASEAN in its foreign policy toward neighbouring countries. China was the first Dialogue Partner of ASEAN to accede to the Treaty of Amity and Cooperation (TAC) in 2003. This year 2023 marks the 20th Anniversary of China's accession to the Treaty of Amity and Cooperation (TAC). China's accession to the TAC has contributed to the stature of the TAC as the code of conduct for inter-state relations in the region. In addition, China was also the first Nuclear Weapon State (NWS) which expressed its intention to accede to the Protocol to the SEANWFZ without reservation.

On Economic cooperation, trade volume between ASEAN and China reached a new record of USD 669 billion in 2021, making ASEAN and China each other's largest trading partner since 2020; foreign direct investment (FDI) flows from China to ASEAN amounted to USD 13.6 billion in 2021, almost double the USD 7.0 billion in 2020. To promote business opportunities, China-ASEAN Expo (CAEXPO) is annually held in Nanning, China.

In addition, as ASEAN-China Centre was established in 2011 to undertake activities to help investors and businessmen from ASEAN member States in exploring trade and investment opportunities in China and vice versa; to increase people-to-people contacts public awareness, mutual understanding through cultural, educational and information exchanges, it facilitates business opportunities between ASEAN and China through mutual understanding and friendship. The economic growth of China benefits ASEAN which is geographically linked with China.

At the ASEAN-China Joint Statement on Strengthening Common and Sustainable Development which was released at the 25th ASEAN-China Summit last year, China committed to advance cooperation in the four priority areas identified in the ASEAN Outlook on the Indo-Pacific (AOIP).

Furthermore, with regard to the South China Sea issue, ASEAN and China continue to work closely towards the full and effective implementation of the DOC and the early conclusion of the Code of Conduct in the South China Sea to maintain the South China Sea as a sea of peace, stability, and prosperity.

Therefore, as ASEAN and China have been closely cooperating in all areas of politics, economics and socio-culture and living side by side friendly for mutual benefit, I am saying that China is indeed important for ASEAN and ASEAN is as well important for China.

